

RREGULLORJA

“Për përjashtimin e kategorive të marrëveshjeve të Kërkimit dhe Zhvillimit”¹

Neni 1 Objekti

1. Kjo rregullore ka për objekt (bazuar në Ligjin Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”) përjashtimin nga ndalimi prej Autoritetit të Konkurrencës të atyre marrëveshjeve, të cilat kanë për synim kërkim-zhvillimin e produkteve, ose proceseve, deri në fazën e zbatimit industrial, si dhe përdorimin/shfrytëzimin e rezultateve të tyre, duke përfshirë edhe dispozita që u përkasin të drejtave të pronësisë intelektuale.
2. Autoriteti i Konkurrencës nxit ndërmarrjet në veprimtaritë e tyre të kërkim-zhvillimit teknologjik, si dhe mbështet përpjekjet e tyre për bashkëpunim me njëra-tjetrën.
3. Marrëveshjet e zbatimit të përbashkët të punëve kërkimore, ose zhvillimit të përbashkët të rezultateve të një kërkimi deri në fazën e zbatimit industrial, nuk ndalohen prej nenit 4 të Ligjit.

Neni 2 Qëllimi

1. Qëllimi i kësaj rregulloreje është të përcaktojë marrëveshjet e kërkim zhvillimit të cilat përjashtohen, të vlerësojë ndikimin e këtyre marrëveshjeve në tregun përkatës si dhe të përcaktojë rastet kur këto marrëveshje nuk janë objekt-përjashtimi.

Neni 3 Përkufizimet

Në kuptim të kësaj rregulloreje, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “**Ligj**” nënkupton Ligjin Nr. 9121 datë 28. 07. 2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”;
2. “**Marrëveshje**” nënkupton përkufizimin sipas pikës 4 të nenit 3 të Ligjit;

---

¹ (32010R1217) Rregullorja e Komisionit (EU) Nr. 1217/2010 e datës 14 Dhjetor 2010 “Mbi zbatimin e nenit 101/3 të Traktatit të Funkcionimit të Bashkimit Evropian për disa kategori të marrëveshjeve të Kërkimit dhe Zhvillimit”

3. **“Ndërmarrje pjesëmarrëse”**, nënkupton ndërmarrjet, pjesë të marrëveshjes së kërkimit dhe të zhvillimit, si dhe ndërmarrjet e lidhura respektivisht me to;
4. **“Ndërmarrje e lidhur”** janë ato ndërmarrje të cilat direkt ose indirekt:
  - Ushtrojnë më tepër se gjysmën e të drejtave të votës;
  - Caktojnë më tepër se gjysmën e anëtarëve të organeve drejtuese të ndërmarrjes; ose
  - Menaxhojnë veprimtarinë e ndërmarrjes.
5. **“Kërkim dhe zhvillim”**, nënkupton përfitim të njohurive lidhur me produktet, ose proceset, si dhe kryerjen e analizave teorike e analitike, studimet sistematike apo eksperimentet përkatës duke përfshirë prodhimin eksperimental, testimet teknike të produkteve, ose proceseve, krijimin e lehtësive të nevojshme dhe ruajtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale për rezultatet;
6. **“Marrëveshje të Kërkimit dhe të Zhvillimit”** nënkupton një marrëveshje e lidhur midis dy, ose më shumë, palëve në lidhje me kushtet me të cilat këto palë zhvillojnë:
  - a) Kërkimin dhe zhvillimin e përbashkët të produkteve, ose teknologjive të të kontraktuara dhe shfrytëzimin e përbashkët të rezultateve të kërkimit dhe të zhvillimit;
  - b) Shfrytëzimin e përbashkët të rezultateve të kërkimit dhe të zhvillimit të produkteve, ose teknologjive të kontratës, të ndërmarrja bashkërisht në bazë të një marrëveshjeje të mëparshme të lidhur midis të njëjtave palë;
  - c) Kërkimin dhe zhvillimin e përbashkët të produkteve ose teknologjive të kontratës, duke përjashtuar shfrytëzimin e përbashkët të rezultateve;
  - d) Pagesën për kërkime dhe zhvillime të produkteve, ose teknologjive të kontratës dhe shfrytëzimi i përbashkët i rezultateve të kërkimit dhe të zhvillimit;
  - e) Shfrytëzimin e përbashkët të rezultateve të pagesës për kërkime dhe zhvillime të produkteve ose teknologjive të kontratës sipas një marrëveshjeje të mëparshme të lidhur midis të njëjtave palë; ose
  - f) Pagesa për kërkime dhe zhvillime të produkteve, ose teknologjive të kontratës, duke përjashtuar shfrytëzimin e përbashkët të rezultateve.
7. **“Produkt”** ka të njëjtin kuptim me atë të pikës 6 të nenit 3 të Ligjit.
8. **“Produkt i kontraktuar”** nënkupton një produkt sipas kërkimit dhe zhvillimit të përbashkët, të prodhuar apo siguruar nëpërmjet procesit të kontraktuar;
9. **“Teknologji (proces) e (i) kontraktuar”** nënkupton një teknologji, ose proces, i cili vjen si rezultat i kërkimeve dhe zhvillimeve të përbashkëta;

- 10. “Shfrytëzimi/përdorimi i rezultateve”** nënkupton prodhimin, ose shpërndarjen e produkteve të kontraktuara, përdorimin e proceseve të kontraktuara, transferimin e të drejtave të pronësisë intelektuale, lëshimin e licencave mbi të drejta të tilla dhe komunikimi i njohurive të kërkuara për një prodhim apo zbatim të tillë;
- 11. “Të drejtat e pronësisë intelektuale”** nënkupton të drejtat e pronësisë industriale, të drejtën e autorit dhe të drejtat të tjera të ngjashme me to;
- 12. “I/te Përbashkët”** në këndvështrimin e veprimtarive të ndërmarra në bazë të një marrëveshjeje të kërkimit dhe të zhvillimit, nënkupton veprimtaritë ku puna e përbashkët:
- a) është ndërmarrë nga një grup i përbashkët, organizatë, apo ndërmarrje;
  - b) është dhënë bashkërisht te një palë e tretë;
  - c) është shpërndarë te palët nëpërmjet specializimit, sipas kërkimit dhe zhvillimit, ose shfrytëzimit.
- 13. “Specializimi sipas kërkimit dhe zhvillimit”** nënkupton që secila nga palët është përfshirë në veprimtari kërkimi dhe zhvillimi, në bazë të marrëveshjes së kërkimit dhe të zhvillimit dhe ato ndajnë punën e kërkimit dhe zhvillimit ndërmjet tyre në çdo mënyrë që ato e konsiderojnë si më të përshtatshme, por pa përfshirë pagesën për kërkimin dhe zhvillimin;
- 14. “Specializimi sipas shpërndarjes”** nënkupton që palët shpërndajnë ndërmjet tyre detyra individuale, të tilla si prodhimin dhe shpërndarjen, ose vendosin kufizime mbi njëra tjetrën në lidhje me shfrytëzimin e rezultateve, të tilla si kufizimi në lidhje me disa territore të caktuara, klientë apo fusha përdorimi. Kjo përfshin rastin kur vetëm një palë prodhon dhe shpërndan produktet e kontratës mbi baza të një licence ekskluzive të dhënë nga një palë tjetër;
- 15. “Pagesa për kërkime dhe zhvillime”** nënkupton kërkime dhe zhvillime të cilat janë ndërmarrë nga një palë dhe financuar nga një palë financuese;
- 16. “Palë financuese”** nënkupton një palë, e cila financon pagesën për kërkime dhe zhvillime;
- 17. “Ndërmarrje konkurruese”** nënkupton një konkurrent aktual, apo potencial ku:
- a) **“Konkurrent aktual”** nënkupton një ndërmarrje, e cila ofron një produkt, teknologji, ose proces, për tu përmirësuar, i ndërvarur, ose i zëvendësueshëm nga produkti i kontraktuar, ose teknologjia e kontraktuar në tregun gjeografik përkatës;
  - b) **“Konkurrent potencial”** nënkupton një ndërmarrje, e cila në mungesë të një marrëveshjeje të kërkimit dhe të zhvillimit, (që mbi baza reale dhe jo vetëm si

mundësi teorike, në rastin e një rritjeje të vogël, por permanente të çmimeve relative), mund që të ndërmerret, brenda jo më tepër se 3 vjetëve, investime të nevojshme shtesë, ose kosto të tjera të nevojshme të këmbimit për të ofruar një produkt, një teknologji, apo proces, i aftë për tu përmirësuar, ose për tu zëvendësuar nga një produkt ose teknologji e kontraktuar, në tregun përkatës gjeografik.

18. “Know-How/” nënkupton një paketë informacioni praktike jo të patentuar që janë rezultat i përvojës dhe testimeve, të cilat janë:

- (i) *Sekret*, që do të thotë jo gjerësisht i njohur, apo lehtësisht i kapshëm;
- (ii) *Thelbësor/i rëndësishëm*, që do të thotë i rëndësishëm dhe i nevojshëm për prodhimin e mallrave të kontraktuar; dhe
- (iii) *i identifikueshëm*, që do të thotë i përshkruar në një formë të mjaftueshme, në mënyrë që të bëhet i mundur për t’u verifikuar nëse përmbush kriteret e sekretit dhe të qenit i rëndësishëm;

Neni 4

Natyra e Marrëveshjes të Kërkimit dhe Zhvillimit

- 1.** Efektet pozitive të Marrëveshjeve të Kërkim-Zhvillimit duhet të tejkalojnë efektet negative mbi konkurrencën.
- 2.** Përdorimi/shfrytëzimi i rezultateve nga bashkëpunimi për kërkim dhe zhvillim sjell përparim teknik dhe ekonomik duke:
  - a) rritur përhapjen e njohurive nëpërmjet palëve;
  - b) shmangur zbatimin e dyfishtë në fushën e kërkimit dhe të zhvillimit;
  - c) nxitur procese të reja nëpërmjet shkëmbimit të njohurive plotësuese;
  - d) racionalizuar prodhimin e produkteve, ose zbatimin e procedurave të kërkimit dhe të zhvillimit.
- 3.** Konsumatorët mund të përfitojnë nga rritja e vëllimit dhe efektivitetit të kërkim-zhvillimit nëpërmjet:
  - a) hedhjes në treg të produkteve të reja, apo të përmirësuar; ose
  - b) uljes së çmimeve si pasojë e proceseve të reja apo të përmirësuar.
- 4.** Lejohet përjashtimi në rastet kur, përdorimi/shfrytëzimi i përbashkët zbatohet për produkte apo procese, për të cilat përdorimi i tyre është përfundimtar dhe secilës palë i krijohet mundësia për shfrytëzimin e të gjitha rezultateve.

5. Marrëveshjet e Kërkim-Zhvillimit kategorizohen shpesh nga një natyrë veprimi afatgjatë, veçanërisht kur bashkëpunimi synon shpërndarjen/përdorimin e rezultateve.

Neni 5 Përjashtimi

1. Neni 4 i ligjit nuk do të zbatohet në lidhje me marrëveshjet e lidhura ndërmjet dy ose më shumë ndërmarrjeve, që kanë për objekt kërkimin dhe zhvillimin, si dhe për sa kohë që këto marrëveshje nuk përmbajnë kufizime të konkurrencës.

Përjashtimi i ofruar sipas pikës 1 të këtij neni do të zbatohet për marrëveshjet e kërkim-zhvillimit që përmbajnë dispozita, të cilat lidhen me dhënien e licencave apo të drejtave të pronësisë intelektuale tek një, disa palë, ose tek një bashkim palësh, i krijuar ky i fundit, për të ndërmarrë kërkime dhe zhvillime, i paguar për to, ose për shfrytëzim të përbashkët, duke siguruar që këto dispozita nuk përbëjnë synimin parësor të këtyre marrëveshjeve, por që lidhen, (drejtpërdrejtë dhe në mënyrë të domosdoshme), me zbatueshmërinë e tyre.

Neni 6 Kushtet për përjashtim

1. Përjashtimi i parashikuar në nenin 5 zbatohet sipas kushteve të parashikuara në paragrafin 2 deri 5 të këtij neni.
2. Marrëveshjet e Kërkim-Zhvillimit duhet të përcaktojnë se të gjitha palët duhet të kenë të drejta të plota mbi rezultatet përfundimtare të kërkimit dhe zhvillimit të përbashkët, ose të kërkim-zhvillimit të paguar për ta kryer atë, duke përfshirë edhe rezultatet e të drejtave të pronësisë intelektuale dhe know-how, për qëllime të kërkimeve dhe zhvillimeve, apo shfrytëzimeve të mëtejshme, sapo ato të jenë të disponueshme. Kur palët e kufizojnë të drejtën e tyre të shfrytëzimit (në përputhje me këtë rregullore), në veçanti kur ato specializohen në lidhje me shfrytëzimin, e drejta mbi rezultatet për qëllime të shfrytëzimit mund të kufizohet në përputhje me këtë qëllim. Institutet kërkimore, qendrat universitare, ose ndërmarrjet që kryejnë kërkime dhe zhvillime, (pa qenë aktiv në shfrytëzimin/përdorimin e rezultateve), mund të merren vesh t'i japin si një shërbim tregtar, me mirëbesim, këto rezultate dhe të kufizojnë përdorimin e tyre vetëm për qëllime të mëtejshme kërkimore. Marrëveshjet e kërkim-zhvillimit mund të parashikojnë që palët të kompensojnë njëra-tjetrën, për dhënien e të drejtës mbi rezultatet, me qëllim: kërkime dhe shfrytëzime të mëtejshme. Gjithsesi kompensimi nuk duhet të jetë aq i lartë sa të pengojë këtë të drejtë.
3. Kur marrëveshja e kërkim-zhvillimit ofron vetëm kërkimin dhe zhvillimin e përbashkët, apo pagesën për to, kjo marrëveshje duhet edhe të përcaktojë që

secilës palë t'i jepet e drejta mbi çdo know-how paraekzistues, nëse ky know-how është e domosdoshme për qëllime të shfrytëzimit të rezultateve. Marrëveshjet e kërkim-zhvillimit mund të parashikojnë që palët të kompensojnë njëra-tjetrën për dhënien e të drejtës mbi know-how paraekzistues, por ky kompensim nuk duhet të jetë aq i lartë sa të pengojë këtë të drejtë.

4. Çdo shfrytëzim/përdorim i përbashkët duhet të mbështetet në rezultate të mbrojtura nga e drejtat e pronësisë intelektuale, ose të përbëjë njohuri, të cilat janë të domosdoshme për prodhimin e produkteve të kontraktuara, ose zbatimin e teknologjive të kontraktuara.
5. Ndërmarrjeve që prodhojnë produkte të kontraktuara nëpërmjet specializimit brenda shfrytëzimit të tyre, duhet t'u kërkohet që të përmbushin edhe kërkesat për furnizim me produkte të kontraktuara nga palë të tjera, përveç se kur në marrëveshjet e kërkimit dhe zhvillimit, parashikohet edhe shpërndarja e përbashkët, (në zbatim të pikave 12 **a**, ose **b** të nenit 3 të kësaj rregulloreje), ose kur palët kanë rënë dakord se: vetëm ndërmarrja që i prodhon produktet e kontraktuara mund t'i shpërndajë ato.

Neni 7

Pjesët e tregut dhe kohëzgjatja e përjashtimit

1. Kur ndërmarrjet pjesëmarrëse nuk janë ndërmarrje konkurruese, përjashtimi i parashikuar në nenin 5, zbatohet gjatë gjithë kohëzgjatjes së marrëveshjes së kërkimit dhe zhvillimit. Në rastin e shfrytëzimit/përdorimit të përbashkët të rezultateve, përjashtimi jepet për një periudhë 7 (shtatë) vjeçare, duke filluar nga data e hedhjes në treg të produkteve/teknologjive të kontraktuara.
2. Kur dy ose më shumë ndërmarrje pjesëmarrëse, janë ndërmarrje konkurrense, përjashtimi i parashikuar në nenin 5, jepet për periudhën e parashikuar në paragrafin 1(një) të këtij neni, vetëm nëse:
  - a) Në rastin e Marrëveshjeve të Kërkim-Zhvillimit sipas pikave 6 **a**, **b** ose **c** të nenit 3 të kësaj rregulloreje, pjesa e kombinuar e tregut të palëve nuk tejkalon 25% të tregut përkatës të produktit dhe teknologjisë; ose
  - b) Në rastin e marrëveshjeve të kërkim-zhvillimit sipas pikave 6 **d**, **e**, ose **f** të nenit 3 të kësaj rregulloreje, pjesa e kombinuar e tregut e palës financuese dhe të të gjitha palëve, me të cilat pala financuese ka marrëveshje kërkim-zhvillimi në lidhje të njëjtat produkte/teknologji të kontraktuara, nuk tejkalon 25% të tregut përkatës të produktit/teknologjisë.
3. Në përfundim të periudhës së parashikuar në paragrafin 1 të këtij neni, përjashtimi vazhdon të zbatohet për aq kohë sa pjesa e kombinuar e tregut e

ndërmarrjeve pjesëmarrëse nuk tejkalon 25% të tregut përkatës për produktet dhe teknologjitë e kontraktuara.

Neni 8

Marrëveshjet që nuk përjashtohen

1. Përjashtimi i parashikuar në Nenin 5, nuk zbatohet për marrëveshjet e kërkim – zhvillimit të cilat, drejtpërdrejtë, apo jo-drejtpërdrejtë, veçmas apo së bashku me faktorë të tjerë, kanë për objekt:

- a) Kufizimin e lirisë së ndërmarrjeve për të ndërmarrë, në mënyrë të pavarur ose në bashkëpunim me palët e treta, kërkim-zhvillime në një fushë, e cila nuk është e lidhur me atë të kërkimit dhe zhvillimit, ose pas përfundimit të kërkimeve dhe zhvillimeve të përbashkëta, ose kërkimev-zhvillimeve të paguara, në një fushë me të cilën lidhet, ose në një fushë të lidhur me të;
- b) Kufizimi i prodhimit apo shitjeve, me përjashtim të:
  - i) Vendosijes së planifikimeve për prodhimin, ku shfrytëzimi i përbashkët i rezultateve përfshin prodhimin e përbashkët të produkteve të kontraktuara;
  - ii) Vendosija e planifikimit të shitjeve ku shfrytëzimi i përbashkët i rezultateve përfshin shpërndarjen e përbashkët të produkteve të kontraktuara, ose licencimin e përbashkët të teknologjive të kontraktuara, sipas kuptimit të pikës 12 a), ose b), të nenit 3 të kësaj rregulloreje;
  - iii) Praktikave që përbëjnë specializimin sipas kontekstit të shfrytëzimit; dhe
  - iv) Kufizimi i lirisë së palëve për të prodhuar, shitur, dhënë apo licencimin e produkteve, teknologjive ose proceseve, të cilat konkurrojnë me produktet/teknologjitë e kontraktuara përgjatë periudhës në të cilën palët kanë rënë dakord për shfrytëzim të përbashkët të rezultateve;
- c) Fiksimin e çmimeve kur shesin produkte të kontraktuara ose licencimin e teknologjive të kontraktuara te palët e treta, me përjashtim të fiksimit të çmimeve që i ngarkohet klientëve, ose fiksimit të tarifave të licencës që i ngarkohen të licencuarit, ku shfrytëzimi i përbashkët i rezultateve përfshin shpërndarjen e përbashkët të produkteve të kontraktuara, ose licencimin e përbashkët të teknologjive të kontraktuara (sipas kuptimit të pikës 12 a), ose b), të nenit 3 të kësaj rregulloreje);
- d) Kufizimin e territorit në të cilin, ose të klientëve tek të cilët, palët mundet të shesin në mënyrë pasive produktet e kontraktuara, ose të licencojnë teknologjitë e kontraktuara, me përjashtim të kërkesave për të licencuar ekskluzivisht rezultatet për një palë tjetër;

- e) Kërkesën për të mos bërë, ose për të mos kufizuar shitjet aktive të produkteve, ose teknologjive të kontraktuara, në territore, ose për klientë, të cilët nuk janë shpërndarë ekskluzivisht të një palë nëpërmjet specializimit në kontekstin e shfrytëzimit;
- f) Refuzimin e plotësimin të kërkesave nga klientët në territoret respektive të palëve, ose nga klientët të shpërndarë ndërmjet palëve, sipas specializimit në kontekst të shfrytëzimit, të cilët do të tregojnë produktet e kontraktuara në territore të tjera brenda tregut;
- g) Bërjen të vështirë për përdoruesit, ose rishitësit, që të mbajnë produktet e kontraktuara nga rishitës të tjerë në treg.

Neni 9 Kufizime të tjera

1. Përjashtimi i ofruar sipas nenit 5 të kësaj rregulloreje, nuk do të zbatohet kur marrëveshja e Kërkim-Zhvillimit përmban:
  - a) Detyrimin për të mos kundërshtuar, pas përfundimit të kërkim-zhvillimit, vlefshmërinë e të drejtave të pronësisë intelektuale, të cilin palët mbajnë në treg dhe që është përcaktues për kërkim-zhvillimin, ose pas përfundimit të afatit për marrëveshjen e kërkim-zhvillimit, vlefshmërisë së të drejtave të pronësisë intelektuale, të cilën palët mbajnë në treg dhe që mbrojnë rezultatet e kërkim-zhvillimit, (pa paragjykuar mundësinë për të siguruar përfundimin e marrëveshjes së kërkim-zhvillimit, në rastin kur një nga palët kundërshton vlefshmërinë e një të drejte të tillë të pronësisë intelektuale);
  - b) Detyrimin për të mos dhënë licenca tek palët e treta, për prodhimin e produkteve të kontraktuara, ose zbatimin e teknologjive të kontraktuara, përveç kur marrëveshja siguron shfrytëzimin e rezultateve të kërkimit dhe zhvillimit të përbashkët, ose kërkimit dhe zhvillimit të paguar nga të paktën një nga palët dhe një shfrytëzim i tillë ndodh në treg ndërmjet palëve.

Neni 10 Përlllogaritja dhe zbatimi i pragut të pjesës së tregut

1. Për qëllim të zbatimit të pragut të pjesës së tregut parashikuar në Nenin 7, zbatohen rregullat e mëposhtme:
  - a) -pjesa e tregut llogaritet mbi bazën e vlerës së shitjeve të realizuara në tregun përkatës. N.q.s të dhënat mbi vlerën e shitjeve në tregun përkatës, nuk janë të zotueshme, për të llogaritur pjesën e tregut të ndërmarrjes në fjalë, vlerësimi bazohet mbi informacione të tjera të sigurta, duke përfshirë dhe volumin e shitjeve.

- b)** -pjesa e tregut përkatës llogaritet mbi bazën e të dhënave që i përkasin vitit paraardhës ose, nëse shifrat nuk janë të disponueshme për atë vit, merret vit që vjen menjëherë përpara tij.
- 2.** Nëse pjesa e tregut përkatës (e parashikuar në nenin 7, pika 3), është fillimisht jo më tepër se 25%, por më pas kalon këtë nivel dhe jo më tepër se 30%, përjashtimi i parashikuar në nenin 5 vazhdon të zbatohet për një periudhë prej 2 vitesh kalendarike të njëpasnjëshme, që ndjekin vitin, në të cilin pragu prej 25% është tejkaluar për herë të parë.
- 3.** Nëse pjesa e tregut (e parashikuar në nenin 7, paragrafi 3), është fillimisht jo më tepër se 25%, por më pas rritet mbi 30%, atëherë përjashtimi i parashikuar në nenin 5 vazhdon të zbatohet gjatë vitit kalendarik (një viti kalendarik) që ndjek vitin në të cilin niveli prej 30% është tejkaluar për herë të parë.
- 4.** Përfitimi i ofruar prej sipas paragrafëve 2 dhe 3, nuk mund të bashkohet me qëllim tejkalimin e dy viteve kalendarike.

Neni 11
Hyrja në Fuqi

Kjo rregullore hyn në fuqi menjëherë.